

EXPOZIȚIA OMAGIALĂ „125 DE ANI DE LA REVOLUȚIA DIN 1848 ÎN ROMÂNIA”, ORGANIZATĂ LA MUZEUL DE ISTORIE AL REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

Elena PĂLĂNCEANU

În cinstea aniversării a 125 de ani de la revoluția din 1848 în țările române, în cadrul bogatelor manifestări consacrate acestui eveniment de o importanță deosebită în istoria patriei noastre, Muzeul de istorie al Republicii Socialiste România a organizat o amplă și documentată expoziție* evocatoare a uneia dintre cele mai înălțătoare pagini ale luptei poporului român pentru apărarea libertății și demnității sale.

În cele trei săli pe care le cuprinde, expoziția prezintă principalele momente ale pregătirii revoluției române de la 1848, desfășurarea acesteia, precum și continuarea luptei pentru înfăptuirea idealurilor pașoptiste după înăbușirea revoluției. Numeroase și variate exponate, de mare valoare istorico-documentară, ilustrează cu multă elocvență această frământată și eroică epocă. Pentru sublinierea însemnătății evenimentelor, pe parcursul expoziției s-a recurs la citate semnificative după personalități marcante din generația pașoptistă și la aprecierile secretarului general al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind caracterul și obiectivele revoluției în țările române.

Prima sală a expoziției este dedicată luptei pentru libertate, unitate și independență națională, desfășurată în perioada premergătoare revoluției de la 1848 în cele trei țări românești. Piese muzeistice emoționante — un pocal de lemn lucrat de Horea în închisoarea de la Alba Iulia, sabia lui Cloșca, originalul proclamației de la Padeș scris de Tudor Vladimirescu ș.a. — amintesc momente importante din tradițiile luptei poporului nostru pentru eliberare socială și națională. Un prețios material de arhivă, stampe de epocă, fotografii, cărți și obiecte, grafice reprezentând dezvoltarea economică și structura socială dovedesc că revoluția de la 1848 a avut rădăcini adânci în realitățile economice, sociale și politice românești. Sunt prezentate tratatul de la Adrianopol din 1829 și consecințele sale pentru țările române, Regulamentul organic, caracterizat de Marx drept *codicele muncii de clasă*,

* Din colectivul de organizare au făcut parte membrii secției de istorie modernă: Apostol Cornelia, Bieltz Lucia, Coroamă Radu, Dumitrescu Emil, Dumitriu Mircea, Ilescu Constantin, Ilincioiu Ion, Ionită Maria și Pălănceanu Elena — care au lucrat perioada de pregătire și desfășurare a revoluției de la 1848 în țările române și lupta pentru înfăptuirea idealurilor pașoptiste până la 1918, și parte din membrii secției de istorie contemporană — Lungu Iordana, Panait Mihai, Popovici Adrian și Sarafolean Gavrilă — care s-au ocupat de prezentarea evenimentelor cuprinse între anii 1921-1973.

documente referitoare la pătrunderea elementelor noi în agricultură, ca folosirea unor mașini, intensificarea exploatării țăranimii și manifestările de nemulțumire ale acesteia. Printre alte forme de protest ale țăranilor sint menționate răzvrătirile din județul Vlașca și marile mișcări țărănești din Munții Apuseni, conduse de Ecaterina Varga.

Dezvoltarea manufacturieră și industrială este redată, între altele, prin imagini ale unor întreprinderi înființate în această etapă — fabrica de hirtie de la Cetățuia (1841), fabrica de zahăr de la Cluj (1845) — situații statistice ale întreprinderilor din Țara Românească, documente care menționează folosirea muncii salariate în industrie. Totodată, sint reliefate condițiile grele de viață ale lucrătorilor, în special ale celor din saline, și acțiunile lor de protest împotriva exploatării. Comerțul, care ia o mai mare amploare în urma atragerii țărilor române în circuitul comercial european, este ilustrat prin stampe originale, unități de măsură, codice comerciale apărute la București și Brașov, precum și prin materiale ce dovedesc legăturile existente între țările române. Un document semnificativ îl constituie Convenția pentru desființarea vămilor între Moldova și Țara Românească, încheiată în anul 1846 și aplicată din ianuarie 1848, care a avut un important rol în formarea pieței interne unitare.

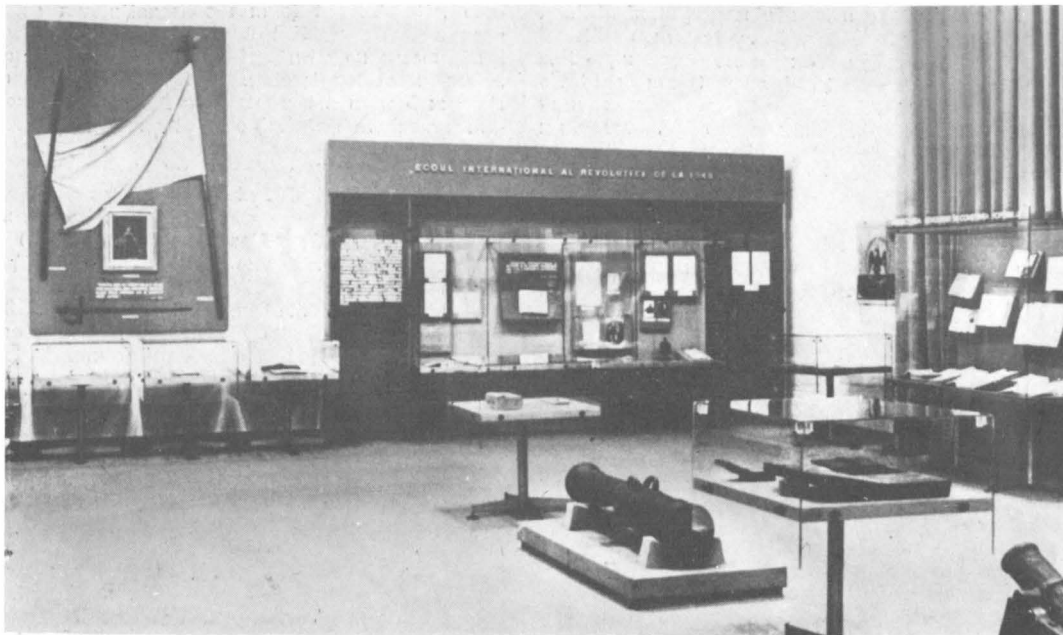
Legat de modernizarea instituțiilor de stat și organizarea armatei pămîntene sint expuse stampe de A. Raffet, reprezentînd Obșteasca Adunare din Țara Românească în 1831 și Defilarea infanteriei valahe în 1837. De asemenea, sint prezentate două steaguri militare din perioada premergătoare revoluției din 1848, unul din Moldova, celălalt din Țara Românească, avînd pe centrul pinzei stema țărilor respective.

Un loc important în expunere îl ocupă ideea luptei pentru unitate și independență națională, prezentă atît în corespondența frunțașilor revoluționari (scrisoarea lui M. Kogălniceanu către G. Barițiu, scrisoarea lui A. T. Laurian către N. Bălășescu), în manifeste ale acestora (Manifestul revoluționarilor moldoveni), cit și programele revoluției române de la 1848. Publicații cu titluri semnificative — „România” primul cotidian românesc apărut la București în 1837, „Dacia literară” editată

Vass Tamas, *Pagina istoriei* (din expoziția „125 de ani de la revoluția din 1848 din România”, deschisă în sala Dalles București)

PRETENȚIILE NOASTRE SÎNT
SÎNTE DREPTUL ȘI ȘTIINȚA
DREPTĂ A NOI ROMÂNII
SĂM ÎȚI GĂSIM LE ADĂRĂ
CU ORICE PRIET

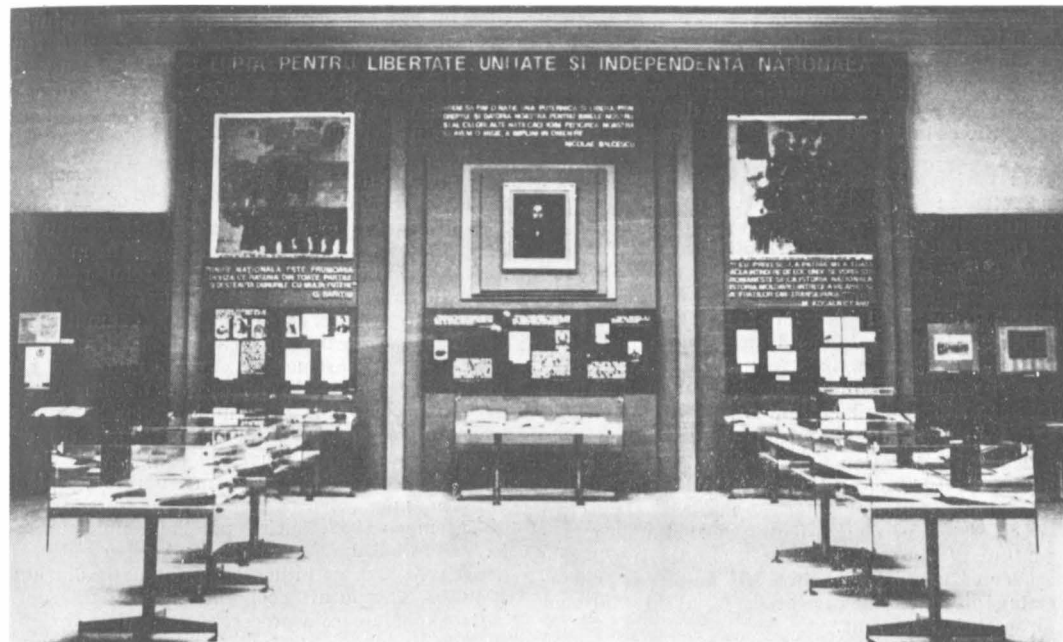
de Mihail Kogălniceanu la Iași în 1840, „Magazin istoric pentru Dacia” scos de N. Bălcescu și A. T. Laurian în 1845 la București — întregesc această idee. Dorința de unire este strălucit redată de N. Bălcescu : „Vrem să fim o nație, una, puternică și liberă prin dreptul și datorita noastră, pentru binele nostru și al celorlalte nații, căci voim fericirea noastră și avem o misiune a împlini în omenire”. Ideea de unitate și independență națională se regăsește și în programele societăților și mișcărilor premergătoare anului revoluționar 1848, ca de pildă în programul partidei naționale din Țara Românească din 1838, aflat în expoziție în original. O serie de materiale, expuse pe panouri, se referă la societatea secretă Frăția, Asociația patriotică din Moldova și la activitatea revoluționară a studenților români aflați în Franța.

O importanță deosebită în pregătirea ideologică a revoluției de la 1848 a avut-o dezvoltarea culturii naționale, caracterizată prin cultivarea năzuinței românilor din cele trei țări spre libertate socială și națională, spre unitate. Portretele unor mari personalități marcante ale vieții culturale, totodată fruntași revoluționari, manuscrise și ediții princeps ale operelor acestora, documente privind organizarea învățământului superior în limba română susțin această temă în cadrul expoziției. Referitor la rolul militant pe care l-a jucat presa românească în această etapă, sînt prezentate exemplarele ziarelor apărute pe întreg teritoriul patriei noastre : „Curierul Românesc” la București, „Albina românească” la Iași, „Gazeta de Transilvania” și „Foaie pentru minte, inimă și literatură” la Brașov, „Organul luminării” la Blaj etc.

În cea de-a doua sală este înfățișată desfășurarea revoluției de la 1848 în țările române, subliniindu-se caracterul unitar al acesteia. Pe peretele central, care sintetizează evenimentele revoluționare din cele trei țări, se află expuse portrete ale revoluționarilor moldoveni, transilvăneni și munteni, imagini redînd principalele manifestări ce au avut loc la Iași, Blaj, Islaz și București, și o hartă de proporții impunătoare, pe care sînt marcate localitățile unde s-au desfășurat acțiuni revoluționare sau mișcări țărănești.

Celelalte exponate urmăresc succesiunea cronologică a evenimentelor revoluționare începînd cu mișcarea din Moldova, care a constituit punctul de plecare al acestora. Printre materialele expuse figurează Petițiunea-proclamațiune a revoluționarilor moldoveni adresată în martie 1848 domnitorului Mihail Sturza, Prințiipiile noastre pentru reformarea patriei adoptate la Brașov în mai același an și broșura Dorințele partidei naționale în Moldova editată de M. Kogălniceanu la Cernăuți, în care se arată că „cheia boltei, fără de care s-ar prăbuși tot edificiul național, este unirea Moldovei cu Țara Românească”.

Referitor la izbucnirea revoluției în Transilvania sînt prezentate punctele petițiunii națiunii române adunate la Blaj la 3—15 mai 1848, textul jurămîntului depus la această mare adunare, un steag tricolor al revoluționarilor transilvăneni, manuscrisul lui Andrei Mureșanu cuprinzînd versurile poeziei mobilizatoare *Deșteaptă-te române*, obiecte personale ale unor revoluționari, între care sabia lui Avram Iancu, pîna de scris a lui George Barițiu și sigiliul lui Timotei Cipariu.

Declanșarea revoluției în Țara Românească este marcată printr-un exponat de mare valoare istorică și muzeistică — Proclamația de la Islaz, exemplarul citit în cadrul adunării din 9 iunie 1848, cu semnăturile membrilor guvernului provizoriu. Alte materiale, printre care medalia privind începutul acțiunii revoluționare la București la 11 iunie 1848, proclamații ale guvernului provizoriu, scrisoarea lui N. Bălcescu către A. G. Goleșcu cu indemnul de a fi luate măsuri cât mai hotărâte pentru întărirea puterii revoluționare, sigiliile lui N. Bălcescu, A. G. Goleșcu și Chr. Tell, o cocardă tricoloră de revoluționar din Țara Românească, un steag de gardă națională din orașul Slatina etc., vorbesc elocvent despre desfășurarea revoluției din Muntenia. În expoziție, figurează, de asemenea, decretul pentru numirea comisarilor de propagandă, pentru formarea gărzii naționale și pentru constituirea regimentelor de panduri și voluntari, măsuri luate de guvernul provizoriu în vederea consolidării revoluției.

Un aport susținut la cucerirea și menținerea puterii revoluționare l-au avut masele populare. Documentele se referă la ridicarea de baricade pe străzile Bucureștilor, la înarmarea maselor, la intervențiile acestora pentru salvarea guvernului provizoriu. Sînt expuse liste cu răniții și morții căzuți la 19 iunie în lupta împotriva reacțiunii și pentru apărarea guvernului, manuscrisul discursului lui I. E. Rădulescu cu ocazia funeraliilor acestora ce s-au jertfit în această acțiune, proclamația guvernului prin care se aduc laude și se mulțumește celor care au sprijinit cauza revoluției.

În legătură cu intervenția străină și înăbușirea revoluției în Țara Românească, sînt înfățișate stampe de epocă redînd intrarea trupelor turcești în Giurgiu, luptele din Dealul Spirii din 13 septembrie 1848, documente, între care circulara guvernului țarist către agenții săi diplomați prin care se justifică necesitatea intervenției pentru înăbușirea revoluției muntene, protestele lui A. G. Goleșcu și ale generalului Gh. Magheru împotriva intervenției etc.

Un grupaj însemnat de materiale se referă la continuarea revoluției în Transilvania, la rezistența organizată de Avram Iancu și prefeții săi în Munții Apuseni, la încercările făcute pentru a se realiza o apropiere între revoluția română și cea maghiară, soldate cu încheierea *Proiectului de pacificațiune* din 14 iulie 1849. Printre exponate, de o deosebită valoare se numără stampana realizată la Paris care îi prezintă pe revoluționarii transilvăneni după desenele lui Barbu Ișcovescu, un tun folosit de formațiunile lui Avram Iancu, un steag tricolor al acestora, scrisori ale lui Iancu și ale prefeților săi și manifestul națiunii române către „Frații unguri, săcuți și sași”, prin care sînt chemați la luptă comună, la unirea eforturilor împotriva forțelor reacțiunii.

Deși înfrîntă, revoluția de la 1848 a avut consecințe profunde asupra evoluției ulterioare a patriei noastre. Ea a evidențiat uriașul potențial revoluționar al poporului român, năzuința sa spre libertate socială și națională, spre unitate.

Lupta poporului român începe să fie cunoscută pe plan european. Exponatele amintesc de activi-

tatea revoluționarilor români în emigrație, contactul cu *Comitetul Central Democrat European* condus de G. Mazzini, legăturile cu personalități marcante ale vieții culturale și politice franceze, poziția favorabilă a acestora și a unor democrați revoluționari ruși față de dorința de unire a românilor.

În partea de încheiere a sălii este prezentată reflectarea revoluției de la 1848 în conștiința poporului nostru.

Ultima sală este consacrată continuării luptei pentru înfăptuirea idealurilor pașoptiste. Primul deziderat realizat l-a constituit Unirea Principatelor în anul 1859. Documentele prezente în expoziție subliniază lupta pentru înfăptuirea Unirii, dubla alegere a lui Alexandru Ioan Cuza, ecoul Unirii în Transilvania, precum și principalele reforme care au stat la baza consolidării statului național român.

Un alt ideal al revoluției de la 1848 — cucerirea independenței naționale — este subliniat în expoziție prin valoroase și variate materiale privind proclamarea independenței la 9 mai 1877 și consfințirea acesteia pe cîmpul de bătălie; stampa reprezentînd atacul asupra redutei Grivița, portretele eroilor căzuți în lupte, drapelele unităților evidențiate și documentele care atestă ecoul internațional al acestui eveniment.

În continuare sînt înfățișate începuturile mișcării muncitorești și socialiste din România, formarea partidului politic al clasei muncitoare în 1893, legăturile cu mișcarea socialistă internațională și sărbătorirea de către forțele socialiste și democratice a semicentenarului revoluției de la 1848. Pe linia luptelor pentru drepturi sociale și naționale sînt prezentate răscoala din 1907 și intensificarea, la sfîrșitul sec. al XIX-lea și începutul sec. al XX-lea, a luptei românilor transilvăneni, în cadrul căreia mișcarea memorandistă a avut o însemnătate deosebită.

Un grupaj semnificativ de materiale evidențiază momentul făuririi statului național unitar român. Printre acestea se găsesc: o imagine de la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia din 1 decembrie 1918, la care s-a hotărît Unirea Transilvaniei cu România, rezoluția adoptată cu acest prilej, steagul unei delegații participante la adunare etc.

Transformarea Partidului Socialist în Partidul Comunist Român în mai 1921, a însemnat o etapă

nouă în lupta poporului nostru pentru drepturi și libertăți democratice. Referitor la această temă sînt expuse portrete ale militanților care au participat la primul Congres al P.C.R., carte de delegat, numărul din ziarul „Socialismul”, în care sînt prezentate lucrările congresului ș.a. Preluînd și ridicînd pe o treaptă superioară tradițiile revoluționare, Partidul Comunist Român a organizat și condus acțiunile revendicative din anii 1922—1933, a fost în fruntea luptei antifasciste și pentru apărarea independenței naționale. Rețin în mod deosebit atenția, mărturiile ce atestă rolul partidului în pregătirea și desfășurarea insurecției naționale antifasciste armate, care a deschis drumul unor profunde transformări în viața societății românești.

Se află, de asemenea, expuse materiale care ilustrează înfăptuirile idealurilor de libertate și dreptate socială ale poporului nostru, profunde transformări survenite în viața țării, între care instaurarea primului guvern democratic la 6 martie 1945, realizarea reformei agrare din 1945, abolirea monarhiei și instaurarea Republicii la 30 decembrie 1947, făurirea partidului unic marxist-leninist în februarie 1948, Legea pentru naționalizarea principalelor mijloace de producție din iunie 1948 și începutul cooperativizării agriculturii.

Ca o incununare a procesului revoluționar desfășurat în România, sînt marcate în expoziție lucrările Congresului al IX-lea al Partidului Comunist Român, adoptarea Constituției Republicii Socialiste România, însemnătatea Congresului al X-lea și a Conferinței Naționale din iunie 1972 pentru dezvoltarea țării pe calea făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate. Creșterea prestigiului internațional al României și a legăturilor sale externe sînt alte însemnate aspecte pe care expoziția le relevă.

Prin piesele pe care le conține *Expoziția omagială „125 de ani de la revoluția din 1848 în România”* oferă vizitatorilor un bogat și divers material al cărui important caracter documentar-istoric este dublat de o incontestabilă valoare educativă. Expoziția exprimă atît înalta prețuire pentru lupta înaintașilor noștri, care au acționat cu hotărîre și abnegație pentru libertate și dreptate socială și națională, cît și îndemnul ca generația actuală să continue cu tărie opera începută de aceștia, să depună toate eforturile pentru făurirea unui viitor fericit patriei noastre.

EXPOZIȚIA ANIVERSATIVĂ 1848 LA IAȘI

Maria HUMINIC-TECLEAN

Primăvara acestui an a înmănușat un impresionant buchet de manifestări legate de aniversarea împlinirii a 125 de ani de la revoluția burghezo-democratică din România. Acestei sărbători i-a fost dedicată și expoziția organizată și deschisă de Muzeul de istorie a Moldovei, în colaborare cu Arhivele Statului din Iași, în monumentalul hol central al Palatului Culturii. Documentele originale, fotografiile, cărțile, revistele, obiectele, picturile, sculpturile expuse pledează în fața contemporaneității că